בית הלל אומרים תבלין נירובין במרוך של אבן. ותיתה דמשמע

ושם) קאמר פלפלין בקתא דסכינא חדא חדא שרי תרי תרי אסיר וכי

תימא דיש חילוק בין פלפלין לתבלין זה אינו דבהדיא קאמר בתוספתא

הכא דתבלין מותר לדוך בלא שנוי ובמסכת שבת (דף קמא.

עלה דהכא פלפלין הרי הוא כתבלין

וי״ל דהתם מיירי בשבת א ותדע

דשמעתא דהתם מיירי בשבת אן דאם

רוצה לומר בי"ט היה לו לפרש

י) כדפירש ר״ח והכא מיירי בי״ט וא״כ

אבל מלח של ים לריך שינוי לדוך אותו גרעין גרעין אבל "שלינייונ"י

אין לריך שנוי הואיל והוא עשוי

ל) [סנהדרין יו: וש"נ],ס"א אלא שנוי זוטא, נ) בס"ח נוסף: יותר מתבלין, ד) פי' ולא בבת אחת () אלא בפעם אחת זה אחר זה. רש"ל, ה) ואיירי רש"לן. וודלא רדמיר׳ רדייו חיואל כל"ל ועי׳ בתוס׳ שבת קמח. ד"ה הניו. ז) ס"א שלנו.

הגהות הב"ח

(A) גם' אמר ליה רב אחא. נ"ב ס"א א"ל רב לרב אחא ברדלא מי רייכת כו': (3) רש"י ד' במדוכה כדרכו: (ג) ד"ה ד"ה נבוחי מנבח (7) (ד) ד"ה נכוחי מנכם בשהגרעינין משתברין נשמע קולן כ"יל" (ש) תום' ד"ה איכל בינייהו דידע מאי קדרה בעי לצשולי וכו' רב אלפס דהואיל דשקלו וטרו אמוראי אליבא וכו׳ והשתל ניחא דתרתי:

הגהות מהר"י לנדא

א] תום' ד"ה בית הלל וכו דחם ר"ל בי"ט היה לו לפרש כדפירש ר"ח. נתהפכו התיבות ול"ל דאם היה לו לפרש:

לעזי רש"י

פוקי"א [פוי"א]. כף גדולה, מצקת. **קרוישנ"ט**. נוכחים.

מוסף תוספות

א. וכן ודאי משמע מדתני ליה בהלכות שבת ולא תני ליה בהלכות יום טוב. שיטה סוד"ה אלא אימא. ב. במוריקא כלומר הינהו ב. במודיקא כיונו דתבלין של כרכום נמי איכא בינייהו שהכרכום אינו מפיג טעמו אם נדוד אינו מפיג טכנו אם נוון מבעו"י. ל"ן, ג. עד שיהא ב' חומרי, מפיג, ולא ידע מאי קדירה בעי לבשולי. מר״פ. T. הני מילי דאיכא חד לישנא דמיקל לגמרי, אבל הכא בכל חד וחד איכא צד קולא וצד חומרא. שס. ה. דליכא למימר בכי הא הלך אחר המיקל דהא לא ידעינן מאן מנייהו מחמיר. מאן מנייהו מחמיר. לשכ״6, 1. ושרי מידי דהוי אשוחט ומבשל דשרי לכ״ע. תוס׳ שנת קמא. ד״ה סני פלפלי. T. דנראה הוא כח התבלין ואינם חדין כל כך ויכול לתקן הדבר כשמרבה התבלין אבל הפגת טעם שומין אין יכול לתקן. שס. ח. בפרק כל היד (נדה דף יז.) השום קלוף שעבר עליו הלילה האוכלו מתחייב הליקה וזאוכט כיייי ב בנפשו דרוח רעה שורו עליהן. לא״ע.

מקשרי הלבעותיו. ולה בכפו: בותבר' מדוך. הוה בוכנה כם שמכין בו כדרכו ואין לריך טשנוי. אבל במלח במקום שיש מלח גסה בפך של חרם ידוכנו ולא במדוכה: או בעץ פרור. כף גדולה שקורין פוקי"א דמלח בעי שנויג ובגמרא מפרש טעמא: והמלח במדוך של

עץ. שנוי בעי אבל סגי בהאי שנויא זוטח: גבו' כל הקדרות. כל מיני תבשיל לריכות מלח הלכך מאתמול הוה ידע דאיבעי ליה לדוכה: ואין כל הקדרות לריכות תבלין. ואדם אינו יודע מה יעלה בלבו לאכול מחר: מפיגין טעמן. ממירין טעמן אם ידוכן מאממול. ריחו לא נמר (ירמיה מתרגמינן לא פג: דידע מאסמול מאי קדרה בעי בשולי. ללישנא קמא בעי שנוי ללישנא בתרא לא בעי שנוי: אי נמי. תבלין של מוריקא איכא בינייהו שיש קדרה שמתבליו אותה בכרכום ואינו מפיג טעמו אם נדוך מבעוד יום והוא לא היה יודע מה יבשל מחר ללישנא בתרא בעי שנוי ללישנא קמא לא בעי שנוי: עמהם. מלח ותבלין די כאחד: לא נחלקו אלא לדוכה בפני עלמה. כדרכה כשחר תבלין: בפך ובעץ הפרור. על ידי שנוי ולא כדרכה ולצלי דהיינו דבר מועט: בכל ומלח עמהן לא נחלקו אלא לדוכה בפני דבר סלקה דעסך. ואפי׳ בדבר שאין ניטל בשבת: לכל דבר. ואפי׳ לקדרה הפרור לצלי אבל לא לקדרה וב"ה אומרים בכל דבר בכל דבר סלקא דעתך אָלא אִימא ועל כרחך כדרכה אמרים ככל דרך שיטת הש"ם דעל מה נחלקו דומיא דלא נחלקו קאמר לא נחלקו על התבלין ומלח כאחד שנדוכין כדרכן על מה יכי דייכת אצלי אצלויי ודוך רב ששת שמע נחלקו לדוך כדרכה על מלח בפני קל בוכנא אמר האי לאו מגוויה דביתאי הוא עלמה שב"ש אומרים בפך בשנוי ועוד ורלמא אצלויי אצלי רשמעיה רהוה צליל מחמיר לצלי ולא לקדרה וב"ה אומרים קליה ודלמא תבלין הוו תבלין נבוחי מנבח לכל דבר נדוכית כדרכה ולא הוצרך לפרש שכבר פירש: **כי דייכת.** מלח: במכתשת תרתי הכי קאמר מה מעם אין אללי אללויי ודוך. הטה המדוכה על לדה דסבר כשמואל דאמר נידוכת כדרכה במדוך של אבן ומיהו שנוי ולימא אין כותשין במכתשת אי תני אין זוטה בעי לשנויי: קל בוכנה. במדוכת כותשין במכתשת הוה אמינא ה"מ במכתשת מלח: האי לאו מגויה דביתאי הוא. גדולה אבל במכתשת קמנה אימא שפיר דמי יודע אני שאין זה בתוך ביתי קמ"ל והתניא אין כותשין במכתשת גדולה שאסרתי עליהם לדוך במדוך של אבן אבל כותשין במכתשת קטנה אמר אביי בלח שנוי: דהוה לליל קליה. וחילו כי תניא נמי מתניתא מכתשת גדולה תניא מכה (2) בהשמטה באלכסון לא היה קולו ללול: ודילמא סבלין הוו. שאינן

לריכין שנוי: נבוחי מנבח. (ד) כשהן משברין הגרעינים נשמע קולו במדוכה כמנבחים קרוישנ"ט: אין עושין טיסני. בי"ט שטורח גדול הוא שכותש החטין עד שנחלקים ח' לחרבעה כדחמרי׳ במו"ק (ד'יג:): חרתי. שני דברים יש כאן לא זה דומה לזה קתני אין עושין טיסני הא חלקא ודייסא שפיר דמי דאין טרחן מרובה והדר תני אין כותשין כלל: ולימא אין כוחשין. ואנא ידענא דתו לא מתעביד טיקנא: סתם מכתשת היינו גדולה: אבל קטנה אימא שפיר דמי. אפילו טיסני: קא משמע לן. אין עושין טיסני כלל לפי שאין כותשין שום כתישה במכתשת. והך מכחשת על כרחיך לא שנא גדולה ולא שנא קטנה מדתני רישא אין עושין טיסני כלל: אבל כוחשין בקענה. דהוי כלאחר יד דאינה אלא למבלין: כי סניא נמי מסני'. דלעיל מכתשת גדולה תניא ולא תימא מה טעם קאמר אלא תרתי קתני וה"ק אין עושין טיסני כלל אפי׳ בקטנה ואין כותשין שאר כתישות במכתשת כגון דייסא וסתם מכתשת בגדולה קא מיירי:

רבה

מקשרי אצבעותיו ולמעלה יםחכו עלה במערבא כיון דמשני אפי' בכולה ידא נמי אלא א"ר אלעזר מנפח בידו אחת ובכל כחו: מתני' בית שמאי אומרים תבלין נדוכין במדוך של עץ והמלח בפך ובעץ הפרור וב"ה אומרים בתבלין נדוכין כדרכן במדוך של אבן והמלח במדוך של עץ: **גמ'** רכולי עלמא מיהת מלח בעיא שנוי מ"מ רב הונא ורב חסדא חד אמר כל הקדרות כולן צריכות מלח ואין כל הקדרות צריכות תבלין וחד אמר יכל התבלין מפיגין מעמן ומלח אינה מפיגה מעמה מאי בינייהו איכא בינייהו דידע מאי קדרה בעי לבשולי אי נמי במוריקא אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנדוכין נדוכין כדרכן ואפילו מלח והא אמרת מלח בעיא שנוי הוא דאמר כי האי תנא דתניא אמר רבי מאיר לא נחלקו בית שמאי וב"ה על הנדוכין שנדוכין כדרכן

עצמה שבית שמאי אומרים מלח בפך ובעץ

לכל דבר (6 א"ל רב אחא ברדלא לבריה

קלייהו תנו רבנן אין עושין מיסני ואין כותשין

עושין מיסני לפי שאין כותשין במכתשת

:נידי אדם איבא בינייהו דידע כו' בעי לבשולי. דללישנא קמא בעי שנוי וללישנה בתרה לה בעי שנוי אי נמיב בהאי שאינו מפיג טעמו ולא ידע דללישנא בתרא לריך שנוי וללישנא קמא לא לריך שנוי ופסק ר"י שיש לחסור בכל ענין דחזלינן לחומראג אע"ג דבשל סופרים הלך אחר המיקלד הואיל ולכל אחד ואחד יש הולא וחומרא מכל לד עבדינו לחומראה ומיהו שומין מותר לתקנם בי"ט בלא שנוי מפני שמתקלקלין ביותרו אם יעשה אותן מערב יו"טו ועוד דאמרינן חי דרוח רעה שורה עליהן כשנטחנין בלילה ומיהו מהאי פיסקא לא נפיק לן מידי דהא קי"ל כשמואל בסמוך דכל הנדוכין נדוכין כדרכן וכדתניא דמייתי בר ממלח שלרי׳ אללויי דרך שנוי מעט וכן פסק רב אלפס דהואיל (ה) ואזלי וגררי אמוראי אליבא דהאי ברייתא אע"ג דבמתני׳ פליגא עלה קיימא לן כברייתא וכן פסק רב יהודאי גאון בהלכות פסוקות וכן יש מנהג הלכה למעשה דהך מלתא תליא באשלי רברבי ומ"מ אסור לטחון פלפלין ברחים שלהם משום דמחזי כעובדה דחול כשטוחנין ברחים שקורין מוליני"ט בלע"ז כדאיתא בפ"ב (דף כג.) אבל במדוך של אבן מותר לדוכן בלא שנוי ואף ש לפירוש התוספות דאולינן לחומרא מכל מקום שמא דפלפלין מותרין היכא דלא ידע מאי קדרה בעי לבשולי

לפי שהן מפיגין טעמן ופלפלין נמי מפיג טעמן מדלא קאמר איכא בינייהו פלפלין אבל לפי מה שפירש בשם הגדולים דקי"ל דכל הנדוכין נדוכין כדרכן יש להתיר אפי׳ כי ידע מאי קדרה בעי לבשולי ואפילו לא מפיג טעמו והמחמיר לדוכן מעי"ט הרבה ביחד יתברך באלהים ובשם המיוחד:

רבא

בבל דבר ם"ר. פי' ואפילו נדבר שאין ניטל נשבת כגון סיכי זיירי ומזורי י) דמודי בהו ר׳ שמעון אלא אימא לכל דבר ואפילו לקדרה ואם תאמר ואכתי מאי מייתי דילמא לעולם בעי שנוי וי"ל כדפ"ה דשיטת התלמוד כך היא דדומיא דלא נחלקו קאמר דנחלקו וכי היכי דלא נחלקו על התבלין ומלח עמהן שנדוכין כדרכן ביחד בלא שנוי דומיא דהכי נחלקו בית שמאי וב"ה על מלח בפני עלמה לדוכה כדרכה בלא שנוי:

תרתי. כלומר למה לי למימר תרתי דסתרי אהדדי אין עושין טיסני הא חלקא ודייסא שפיר דמי דאין טרחא מרובה והדר תני אין כותשין כלל כדפ״ה: בי תניא גמי במתניתא

במבתשת גדולה תגיא. פירוש (י) והשתא נימא דתרתי קאמר והכי קאמר אין עושין טיסני כלל אפי׳ במכתשת קטנה ואין כוחשין שאר דברים בגדולה אבל בקטנה כותשין הכל חוץ מטיסני משום דהאי דליכא רק לתבלין הוי כתישה כלאחר יד:

רבינו חננאל

נר מצוה

סמג לאויו עה טוש"ע א"ח

טוש"ע א"ח

הלכה יב סמג שם

ל"ח סימן תקד סעיף א:

מתני' בית שמאי אומרים תבלין נידוכין במדוך של שרי כדרכו ואפי׳ במדוך של אבן עץ כו׳. אמר רב יהודה אמר שמואל הילכתא כל הנידוכין נידוכין כדרכן ואפילו מלח, דקיי״ל כר״ מאיר דאמר לא נחלקו י על כל הנידוכין שנידוכין כדרכן ומלח עמהן, לא נחלקו אלא לדוך המלח בפני עצמו, שבית שמאי אומרים בפך ובעץ הפרור לצלי אבל לא לקדירה, ובית הלל אומרים נידוך בכל ולכל דבר ואפילו בכל הכל הבו האפילה לקדירה. א״ל רב לרב אחא אצלי ודוך, כלומר עשה שנוי. הטה אסיתא . שמע קל בוכנא דהוה . ציל קליה. אמר כיוז דציל הליה לא אצלו ודכו, . ותבלין מנבח קליהו, והאי לא מנבח קליה לאו מביתי הוא. ת"ר אין עושין טיסני ואין כותשין במכתשת. תרתי קתני אין עושין טיסני אבל במכתשת כותשין, והדר תני אין כותשין במכתשת קשיין אהדדי. ופרקינן זני ה קשיין אהדדי. הכי קתני אין עושין הכי שאין ''' לפי שאין כותשין במכתשת. ופריי רבא ואמר הא דתניא אין בותשין במכתשת גדולה אבל כותשין במכתשת קטנה לדידן, אבל לבני אפילו ישראל [ארץ]

ואין כותשין במכתשת.